

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **R. A.**, zast. JUDr. Václavem Liksomerem, advokátem, se sídlem Masarykovo nám. 1, Kralovice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2017, č. j. OAM-129/LE-LE05-LE05-2017, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 4. 2018, č. j. 60 Az 62/2017 - 141,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 4. 2018, č. j. 60 Az 62/2017 - 141, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Václavu Liksomerovi, advokátovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši 3.400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“) zastavil řízení ve věci žalobcovy opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany; posoudil ji jako nepřípustnou podle § 10a písm. e) zákona o azylu.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni, který řízení o ní shora uvedeným usnesením zastavil. Shledal, že žalobce dne 26. 12. 2017 opustil Pobytové středisko Havířov. Zde byl jako žadatel o mezinárodní ochranu evidován s poslední známou adresou pobytu; jiné místo jeho pobytu na území nebylo známo.

Krajský soud tudíž dovodil naplnění podmínek vyplývajících z § 33 písm. b) zákona o azylu ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá zásadní právní pochybení soudu mající dopad do hmotněprávního postavení žalobce, z čehož dovozuje přijatelnost kasační stížnosti. Poukazuje na skutečnost, že krajský soud za účelem zjištění stěžovatelova pobytu učinil pouze nahlédnutí do informačního systému AZYL II. V této souvislosti upozornil na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 8 Azs 26/2009 - 45, z něhož vyplývá pro soud povinnost učinit ke zjištění pobytu žadatele o azyl větší úsilí, zejména dotazem u příslušných správních orgánů, jež mají vést evidenci místa pobytu žadatelů o azyl. To však v daném případě krajský soud neučinil, nedotázal se ani žalovaného, ani Ředitelství služby cizinecké policie a nevyvinul ani žádnou další aktivitu za účelem zjištění místa stěžovatelova pobytu. Nebyly proto splněny zákonné podmínky pro zastavení řízení.

IV.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkazuje na odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu, které považuje za souladné s právními předpisy a popírá oprávněnost kasační stížnosti. Stěžovatelovy námitky považuje za nedůvodné a tvrzení o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci ohledně místa stěžovatelova pobytu pokládá za irelevantní. Má za to, že krajský soud vyvinul dostatečné úsilí a postupoval v mezích své úřední činnosti. Dotazem u žalovaného by totiž krajský soud zjistil stejné skutečnosti, jako zjistil sám z vlastní úřední činnosti, tedy krajský soud postupoval v souladu se zásadou procesní ekonomie. Žalovaný proto navrhuje kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

V.

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti (jako neurčitého právního pojmu) a demonstrativním výčtem jejích typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. Na tam uvedené závěry kasační soud nyní pro stručnost odkazuje.

[7] Nejvyšší správní soud v nyní posuzované věci dospěl k závěru, že v řízení před krajským soudem došlo k procesním vadám, které odůvodňují přijatelnost kasační stížnosti. Toto pochybení krajského soudu totiž mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Kasační stížnost je důvodná.

[9] Z obsahu soudního spisu se podává, že krajský soud stěžovateli usnesením ze dne 2. 10. 2017, č. j. 60 Az 62/2017 - 16 (dále jen „usnesení ze dne 2. 10. 2017“), ustanovil pro řízení o žalobě zástupcem JUDr. Václava Liksomera, advokáta a prostřednictvím tohoto

zástupce jej vyzval k doplnění blanketní žaloby. Podáním ze dne 25. 10. 2017 stěžovatel uplatnil námitky proti uvedenému usnesení, vydanému asistentkou soudce a žádal o ustanovení zástupce Mgr. Ing. Jakuba Backy, který je s věcí již seznámen a pravidelně dojíždí do zařízení pro zajištění cizinců. Na to krajský soud usnesením ze dne 22. 11. 2017, č. j. 60 Az 62/2017 - 101 (dále jen „usnesení ze dne 22. 11. 2017“) usnesení o ustanovení zástupce napadené námitkami potvrdil. Toto posledně uvedené usnesení doručoval stěžovateli do Pobytového střediska Havířov, kde bylo dne 11. 12. 2017 uloženo k vyzvednutí pro stěžovatele. Ten si zásilku v úložní době nevyzvedl a protože ji nebylo možno po uplynutí této doby vložit do schránky adresáta, byla zásilka vrácena krajskému soudu. Na to krajský soud z informačního systému AZYL II zjistil, že stěžovatel dne 27. 12. 2017 opustil pobytové středisko Havířov (viz úřední záznam na č. l. 138 spisu). Posléze usnesením ze dne 24. 4. 2018, č. j. 60 Az 62/2017 - 139, ustanovil stěžovateli opatrovníka, Mgr. Lukáše Hegnera, advokáta. Tento postup odůvodnil skutečností, že zásilka obsahující usnesení ze dne 22. 11. 2017 se soudu vrátila se sdělením, že adresát se v místě doručení nezdržuje a že dle informačního systému AZYL II stěžovatel odešel dne 26. 12. 2017 z Pobytového střediska Havířov (podle úředního záznamu na č. l. 138 spisu odešel dne 27. 12. 2017 – poznámka kasačního soudu) a jeho jiný pobyt není znám. Na to již krajský soud rozhodl napadeným usnesením o zastavení řízení.

[10] Podle § 33 písm. b) zákona o azylu, *[s]oud řízení zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce).*

[11] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že v projednávané věci je přezkoumáváno usnesení o zastavení řízení z důvodu nemožnosti zjištění místa pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany podle § 33 písm. b) zákona o azylu. Napadené usnesení může být proto přezkoumáváno právě a pouze z hlediska možnosti, či nemožnosti zjištění místa pobytu stěžovatele krajským soudem.

[12] Nejvyšší správní soud již v řadě svých rozhodnutí formuloval požadavek, aby soudy při zjišťování pobytu žadatele vyvinuly patřičné úsilí, tedy aby jejich postup nebyl ryze formální. V rozsudku ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, přitom shledal, že *„[r]ozhodnou skutečností pro aplikaci § 33 zákona o azylu a pro zastavení řízení však není neznalost místa pobytu stěžovatele, ale nemožnost zjištění místa pobytu žadatele o udělení azylu, která předpokládá vyvinutí určitého intenzivního úsilí ke zjištění místa pobytu, jež ovšem nepřineslo žádoucí, resp. vůbec žádný výsledek.“* Pokud i přes toto úsilí zůstane pobyt stěžovatele nezjištěn a zcela neznámý, lze řízení ve smyslu výše citovaného ustanovení zastavit. Uvedené požadavky jsou na krajský soud kladeny proto, že v případě zastavení řízení krajský soud neprojednává žalobu věcně. Aby bylo zachováno právo žalobce na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), je tudíž krajský soud povinen vynaložit patřičné úsilí směřující ke zjištění místa pobytu žalobce, aby bylo zřejmé, že je zjistit nelze.

[13] Uvedeným způsobem však krajský soud při zjišťování aktuálního pobytu stěžovatele nepostupoval. Jak uvedeno v odst. [9], krajský soud učinil zjištění o místě stěžovatelova posledního pobytu toliko nahlédnutím do databáze AZYL II. Uvedené zjištění je však samo o sobě zcela nedostatečné pro následný závěr o tom, že stěžovatelův pobyt není znám.

[14] Jak totiž vyplývá z ustálené judikatury kasačního soudu, v případech, kdy soud ověřuje údaje o místě pobytu žadatele o mezinárodní ochranu, je na místě učinit dotazy přinejmenším dotazem u žalovaného a také u Ředitelství služby cizinecké policie, neboť se jedná o dva evidenční orgány, které mají podle zákona o azylu vést evidenci místa pobytu žadatelů o azyl (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 8 Azs 26/2009 - 45). Taková zjištění krajský soud neučinil a žádného z uvedených správních orgánů se na místo stěžovatelova pobytu nedotázal.

[15] V souzené věci nadto neučinil krajský soud dotaz ani u ustanoveného zástupce, a to přesto, že měl povědomost o tom, že tento zástupce je ve věci aktivní, a lze tak důvodně předpokládat, že může mít o místě stěžovatelova pobytu aktuální informace. Zástupce JUDr. Václav Liksomer přitom poté, co byl usnesením ze dne 2. 10. 2017 ustanoven a téhož dne též vyzván (usnesením č. j. 60 Az 62/2017 - 19) k doplnění žaloby a odstranění jejích vad, požádal soud o prodloužení lhůty ke splnění mu uložených povinností, a to mimo jiné s odůvodněním, že je nezbytné uskutečnit poradu se stěžovatelem v Zařízení pro zajištění cizinců Balková (viz č. l. 25 spisu krajského soudu). S tímto zástupcem ostatně krajský soud následně komunikoval, neboť mu doručoval přípis ze dne 10. 10. 2017 (č. l. 32 spisu), jímž jej informoval o prodloužení lhůty ke splnění uložených povinností. Následně tento zástupce učinil doplnění a opravu žaloby (dne 18. 10. 2017, č. l. 37 spisu). S ohledem na právě uvedené tudíž bylo na místě učinit v případě pochybností o místě stěžovatelova pobytu dotaz též u tohoto zástupce. Krajský soud tedy pochybil, nevyžádal-li si ani od stěžovatelova zástupce informaci o místě jeho pobytu, a to aniž měl poznatek, že tento zástupce není se stěžovatelem v žádném kontaktu.

[16] Ze všech výše uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud svým postupem, jímž opomněl učinit dostatek zjištění o místě aktuálního stěžovatelova pobytu za předpokladu, že hodlal řízení o žalobě zastavit podle § 33 písm. b) zákona o azylu ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. zatížil řízení vadou, která měla vliv na hmotněprávní postavení stěžovatele, tj. byl mu upřen přístup k soudní ochraně.

[17] Nejvyšší správní soud nad rámec potřebného odůvodnění doplňuje, že krajský soud zjevně učinil nesprávný úsudek o tom, že usnesení ze dne 22. 11. 2017, jímž potvrdil předchozí usnesení ze dne 2. 10. 2017 o ustanovení zástupce, stěžovateli nebylo řádně doručeno, byť tento závěr vyplývá pouze nepřímo z postupu krajského soudu, spočívajícího v ustanovení opatrovníka stěžovateli podle § 29 odst. 3 o. s. ř. Usnesení ze dne 22. 11. 2017 krajský soud doručoval stěžovateli nejprve do Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty (kam byl podle vlastního vyjádření přemístěn ze zařízení v Balkové). Zásilka se vrátila jako nevyzvednutá po uplynutí úložní doby z důvodu, že adresát je v místě doručení neznámý. Na to doručoval krajský soud zásilku do Pobytového střediska Havířov. Zde také byla zásilka dne 11. 12. 2017 uložena a stěžovateli bylo její uložení oznámeno. Úložní doba poté uplynula 21. 12. 2017. V této době podle následného zjištění krajského soudu z databáze AZYL II stěžovatel měl jako místo pobytu evidováno uvedené pobytové středisko. Tudíž zásilka obsahující usnesení ze dne 22. 11. 2017 byla řádně doručena a usnesení nabylo právní moci. Zástupcem stěžovatele tak byl na základě pravomocného usnesení ustanoven nynější zástupce JUDr. Václav Liksomer, advokát. Ostatně i soud následně s tímto zástupcem jednal a kasační stížností napadené usnesení mu

doručoval. Předchozí ustanovení opatrovníka se tak ve světle právě uvedených skutečností jeví jako nadbytečné.

VI.

[18] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Učiní v souladu s výše uvedeným všechny potřebné kroky ke zjištění stěžovatelova aktuálního pobytu, a teprve podle výsledků těchto zjištění opětovně rozhodne.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[20] Stěžovateli byl již v řízení o žalobě ustanoven advokát JUDr. Václav Liksomer, který v souladu s § 35 odst. 9 s. ř. s. zastupuje stěžovatele i v řízení o kasační stížnosti. Jeho odměnu a náhradu hotových výdajů dle téhož zákonného ustanovení hradí stát. Ustanovený zástupce učinil v řízení o kasační stížnosti jeden úkon právní pomoci spočívající v sepisu doplnění kasační stížnosti, za což mu náleží podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), mimosmluvní odměna ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem tedy byla stěžovateli přiznána odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 3.400 Kč, která bude ustanovenému zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2018

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu